Áron a Mirjam

Původ materiálu
Eva Šormová
Pořadí v lekci
6

Kdo se dnes přidává k zástupu: Áron a Mirjam

Téma: Svého služebníka si vyvoluje Hospodin sám

Vyprávíme podle: Nu 12, 1-16

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ:

a) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše znalé

Co víme o Áronovi? (Áron je bratr Mojžíše a Mirjam. Mojžíšovi jde vstříc, když sestupuje Mojžíš do Egypta, aby vyvedl Izrael. Áron je knězem. Áron vyjednává s faraónem. Na žádost lidu staví zlaté tele.)

Co víme o Mirjam? (Mirjam je sestrou Mojžíše. Sleduje, co se bude dít s ošatkou, kterou položila Mojžíšova matka do rákosí. Kdo byl v té ošatce? Mirjam zpívala píseň, když Izraelci prošli suchou nohou přes Rákosové moře; je to jedna z nejstarších písní v Tóře.)

b) Pro střední a starší školní věk; pro znalé

Víte, jak vzniká zápletka, z které je mnoho nepříjemností a která někdy zasáhne všechny lidi kolem, i ty, co s tím nemají nic společného? Už jste někdy zažili, že vás chtěl někdo pomluvit před druhými, protože záviděl, že vás lidé mají rádi? Už se vám někdy stalo, že jste se o něco dobrého snažili, ale pak přišel někdo druhý, třeba váš bratr nebo sestra, a řekl, že to, co jste udělali, je špatně? Ono to tak špatně zase nebylo, ale on vás tím chtěl pomluvit u lidí.

c) Pro všechny věkové skupiny; příběhu spíše neznalé

Mrzelo vás někdy, že se věci někomu jinému daří lépe než vám? Měli jste někdy pocit, že maminka či tatínek dává přednost vašemu sourozenci? Měli jste pocit, že mu více důvěřují a více se na něho spoléhají? Měli jste někdo dojem, že vám někdo upírá vaše zásluhy na dobré a vydařené věci? Co jste tehdy udělali? Záviděli jste? Hledali jste nějakou jeho „chybu," která by se dala proti němu využít?

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ:

- Áron – syn Amrama a Jochebed z pokolení Levi. Význam slova nejasný. Dvě možnosti: z egyptského slova Velké je jméno (nějakého boha), nebo toto jméno znamená truhla. Áron, tak se nazývala truhla, u které Áron sloužil jako kněz. Možná toto jméno znamenalo velekněžský titul podobně jako farao nebo kandáké (Sk 8,27). Při jednání s faraónem Hospodin mluvil i skrze Árona (Ex 4,14; 6,13; 7,1).

- Mirjam – dcera Amrama a Jochebed z pokolení Levi. Význam jména je nejasný; může být odvozen od vzpírat se (tedy „Vzdorovitá", „ Svéhlavá"). Podle dalšího výkladu je jméno odvozeno od egyptského kořene „Milovaná". Řeckou obdoba tohoto jména je Marie. Mirjam je nazvána také prorokyní (Ex 15,20).

- Kúšanka – ve Starém zákoně jsou považováni Kúšané za potomky Chámovy (Gn 10,6). Také v proroctví Abakukově se jméno Kúšan vyskytuje v paralelismu se jménem Midjan. Tato informace je podána jako mimochodem. Pisatel Mojžíšův čin nehodnotí, uvádí jej jako východisko pro další děj. Áron a Mirjam hájí čistotu rodu.

- „Zdaž jen – jedině – skrze Mojžíše promlouvá Hospodin?" Zdvojená otázka navozuje, jakým způsobem, tj. skrze jaké náboženské typy či funkce sděluje Hospodin to podstatné ze svých záměrů. Podle Árona a Mirjam by kromě přímé řeči sdělované Mojžíšovi měl ke slovu víc přijít prvek rituálně kněžský, popř. ženský, extaticko-prorocký.

- Hospodin slyšel – antropomorfismus, který naznačuje, že před Bohem se nic neutají, i když se to třeba děje v ústraní. Hospodin slyší svůj lid, když úpí (Ex 2, 23). Slyší křik Sodomy a Gomory (Gn 18,20). „Slyší" to, co brání, aby se příběh jeho lidu ubíral, kam má.

- Mojžíš však byl nejpokornější ze všech lidí – nejpokornější, hebr. ´aní´, neznamená jenom pokorný, ale i tichý, chudý. Je to ten, který se plně spoléhá na Hospodina. Dokonce bychom mohli říct, že u lidí nenachází ochrany a pochopení, jeho jedinou nadějí a ospravedlněním takto pokorného je Hospodin. V něm má založenu veškerou svou naději. Takto pokorní jsou blahoslaveni. Ježíš vjíždí do Jeruzaléma jako „tichý a sedící na oslátku"(L 21,5b;

24,36). Takto tichý se Mojžíš stává ve službě Hospodinu. Pozor: tichý však neznamená bambula, který si nechá vše líbit.

- stan setkávání – místo určené pro setkávání s Bohem. Byla to přenosná svatyně. Tvořily jej lněná plátna a dřevěná konstrukce. Kroužky na upevnění plátna byly ze zlata. Celá konstrukce a plátno bylo ještě přehozeno kozími houněmi. Barva lněných látek byla purpurově fialová, nachová, karmínová s vetkanými obrazy cherubů. Vnitřek stánku setkávání byl rozdělen na dvě části, přední (svatyni) a zadní (velesvatyni). Tyto části byly od sebe odděleny závěsem, které se říkalo opona. Ze západu, severu a jihu obklopovalo stánek nádvoří. Do stanu setkávání se chodilo z východní strany. Vše ve stánku setkávání sloužilo k tomu, aby byla zdůrazněna přítomnost Hospodinova se svým lidem. (Nový biblický slovník, Návrat domů, 1996)

Podle jedné tradice byl stánek setkávání umístěn uprostřed izraelského lidu (Ex.40,34n). Toto demonstrovalo, že Hospodin je uprostřed svého lidu. I Ježíš se zjevuje svým učedníkům po svém zmrtvýchvstání a stojí uprostřed. (J 20,19). Zde v našem příběhu se ke stanu setkávání chodilo z tábora. Je tím vyjádřena Hospodinova oddělenost.

- oblakový sloup – ukazuje cestu lidu z egyptského zajetí. Je symbolem ukazatele cesty (Ex 13,21; Nu 10,34; 14,14). Při každém zvláštním zjevení oblakový sloup sestupoval na stánek setkávání nebo na pověřenou osobu (srv. Mk 9,2–8; Sk 1,9.). – Hospodin sestupuje k člověku, nikoli člověk se vyšplhá svým chováním nebo chtěním k Hospodinu.

- u vchodu do stanu: Zastavení u vchodu stánku je symbolické. Áron a Mirjam jsou poskvrněni hříchem, a proto nemohou vstoupit do svatyně. Také před tvář Boží se vchází. To možná naznačuje tento obrat.

- „mluvím od úst k ústům“ – Hospodin mluví k Mojžíšovi přímo. Mluví s ním jako přítel s přítelem. S Áronem a Mirjam mluví ve viděních a ve snu. Tedy nedává se jim poznat. Ani Mojžíšovi se Hospodin nenechává poznat přímo, ale smí být svědkem jeho „slávy“ nebo „jména (Ex 3,14; 6,3).

- malomocná – není jen nemocná, je i kulticky nečistá. Nesmí být ve společenství lidu. Je z něho tímto vyloučena.

- úpěl Mojžíš k Hospodinu – modlitba a volání Mojžíše je velice úsečné, krátké, plné zoufalství. Je to volání o pomoc, nikoli žádost – staň se.

Hospodin Miriam trestá jako dceru, která urazila otce. Dále rozvedeno v úskalí textu. Pravděpodobně byla hned uzdravena, protože poté, co kněz malomocného prohlásil za čistého, musel být rekonvalescent ještě sedm dní vyloučen ze společenství.

- lid netáhl dál – Mirjam s Áronem se chtěli ujmout vedení, místo toho však zavinili zdržení sedm dní; jejich postoj má „proti-stvořitelskou“ kvalitu, ohrozil cestu záchrany.

- Páranská step – poušť, která se rozkládá na Východě střední oblasti Sinajského poloostrova. Z této oblasti jsou vysláni Mojžíšem zvědové do Kenaanu (Nu 13, 3,26).

3. FORMULACE TÉMATU:

V tomto příběhu jde vlastně o problém vyvoleného služebníka, který má přístup k Bohu. Mojžíš je tu předobrazem Ježíše, který se stal prostředníkem mezi námi a Pánem Bohem. Mojžíš není neomylný, nelze však kritizovat jeho postavení jako vyvoleného služebníka Hospodinova. Takováto kritika je vlastně namířena proti Hospodinu a jeho rozhodnutí. Áron a Mirjam jsou kněží, kteří slouží svému lidu. Jejich funkce není být prostředníkem mezi Bohem a lidmi, ale sloužit lidem, kteří jsou jim svěřeni.

4. ÚSKALÍ TEXTU, TÉMATU A LINIE PŘÍBĚHU:

Oddíl svádí vyprávět o vině Mirjam a Árona a potrestání

Mirjam, tj. vidět jej jenom jako mravní problém řevnivosti sourozenců a velkorysosti Mojžíše. Problém je však hlubší. V tomto oddíle nacházíme kritiku kněží, které zde zastupuje Áron a Mirjam. Kněžský úřad není pro zásluhy, ale je službou lidu. Hospodin si vybírá své proroky, skrze něž mluví. Mojžíš však je víc než prorok, je předobrazem služebníka, který na sebe bere pomluvy lidu a reptání proti Hospodinu. Tím, že Mirjam a Áron mluví proti Mojžíšovi a snižují jeho službu Hospodinu, mluví a reptají vposledu proti samotnému Hospodinovi.

Mojžíš je modlitebník, který se přimlouvá za lid, když reptá. Je vyvoleným od Hospodina, proto s Hospodinem mluví od úst k ústům. Takové výsady se Áronovi ani Mirjam nedostalo, i když právě jejich služba kněží měla sloužit jako spojnice mezi Hospodinem a lidem. To, že v očích Árona a Mirjam bylo nesprávné, že si vzal Mojžíš za ženu Kúšanku – vzpomeňte výše, je pouze záminkou ke snižování zásluh Mojžíše. Mirjam a Áron vrhají na Mojžíše podezření z něčeho, co je v jejich očích nesprávné. V tom spočívá vina kněží. Je to souzení a posuzování podle zákona, označování hříchu a pokleslostí bez ohledu na milosrdenství. Je to sudičství, které není ochotno nést břemena rozhodování a života. Sudičství a vyvyšování kněží pro své zásluhy před Hospodinem. Hospodin zde trestá nejen toto sudičství, ale i neochotu nést Mojžíše svými modlitbami. Proto přichází Ježíš jako pravý velekněz, který svými přímluvami a obětí nakonec přemáhá všechny naše nedostatky.

5. OSNOVA VYPRÁVĚNÍ:

Mladší školní věk:

1. Nespokojenost Mirjam a Árona s vedením Mojžíše.
2. Hospodin si volá Mirjam, Árona i Mojžíše k stánku setkávání
3. Oznámení vůle Hospodinovy
4. Mojžíš se modlí

Starší školní věk:

1. Mojžíš se žení, bere si Kúšanku
2. Mirjam a Áron jsou se svatbou nespokojeni a hlavně jsou nespokojeni s Mojžíšem.
3. Hospodin volá Mirjam, Árona i Mojžíše volá ke stánku setkávání
4. Oznámení vůle Hospodinovy
5. Mojžíš se modlí
6. Zdržení na cestě

6. A) K PRÁCI S PRACOVNÍM LISTEM

Pracovní list lze použít kdykoliv; některé části však samy vybízejí k vypracování před, během či až po vyprávění.

Co už o Mirjam a Áronovi vím?

- lze využít v úvodu (viz bod 1 Motivační uvedení a); v motivační části mohou děti samy heslovitě vpisovat anebo v symbolech zobrazovat, na co si z příběhu vzpomenou.

Co nám zpívá na naši cestu víry?

- během vyprávění či po něm můžete s dětmi vymyslet sloku o Mirjam a Áronovi do písně: A zástup stále přichází a zas jde dál... a napsat ho na pracovní list nebo použít navrhovaný text.

Kde se jejich písnička ozývá v bibli?

- lze využít během či po vyprávění zejména se staršími dětmi. Děti pracují samostatně. Při práci si dávají jejich příběh do souvislosti s jiným biblickým příběhem, hledají podobnosti či odlišnosti a zamýšlí se nad tématem. Příklad: proměnění na hoře (Mt 17,1-13; Mk 9,2-13).

Moje okénko

- prázdný rámeček slouží buďto k vymalovávání po vyprávění;
- nebo *se* pokuste s dětmi najít a nalepit vhodný obrázek k tématu.Tento bod je vhodný nechat jako ‚domácí úkol` s tím, že je nutné se při příštím setkání k němu vrátit. Budete-li se hledání obrázku věnovat hned po vyprávění, předpokládá to, abyste měli po ruce několik obrázkových časopisů, ve kterých budou děti moci hledat vhodný obrázek k tématu.

Co mě v příběhu oslovilo? Za co bych chtěl prosit?

Větší děti mohou samy něco napsat. Krátkou prosbu mohou děti vytvořit jednotlivě anebo ve skupince. (Viz 9 Modlitba) Společně si pak můžete náměty přečíst a mluvit o nich a také se společně pomodlit.

6. B) K PRÁCI S POSTAVIČKAMI

Předkreslené postavičky jsou prototypy postav: radující se, spící, kráčející, strnulá, vládnoucí, v modlitbách. Vyberte – nejlépe po vyprávění i práci s pracovním listem – s dětmi dvě, která podle nich nejlépe charakterizuje Mirjam a Árona: čím procházeli, co prožívali. Obkreslete, vybarvěte a dokreslete výraz ve tváři, či všelijak jinak ozdobte, vystřihněte a zavěste. Za ním pak postupně tvořte řadu svědků.

6. C) TIP NA AKCI – OBRÁZKY A HRA

Stánek setkávání u něho tři postavy, které přicházejí. Kdo může vejít? Kdo zůstane venku? Vejít může ten, kdo má čisté srdce. Ten v jehož srdci je: zloba, pomluvy, nenávist.… Děti určují barvu pro zlobu, nenávist, …..každá barva je jeden vřed a namaluje tento vřed na kůži postavičky.

6. D) PODMĚTY PRO ROZHOVOR:

- Co máme dělat, když proti někomu něco máme, co se nám nelíbí ? (Mt 18,15–17)
- Je dobré sedávat s těmi, kdo snižuje zásluhy Pána Boha? Umíme se ozvat, nebo raději mlčíme?
- Kdo šel tak daleko, že pro záchranu lidské společenství obětoval sám sebe?
- Kdo je ten největší služebník Hospodinův?

- Je posláním křesťana odsuzovat nemravnost druhých?
- Je posláním křesťana modlit se za druhé a přimlouvat se i za ty, kteří nás něčím provokují?
- Umíme pracovat se žárlivostí, ukřivděností, malým uznáním, nemáme sklon k záslužnictví?

7. LITURGICKÝ RÁMEC

Vstupní verš: *Doufej v Hospodina celým srdcem svým, na rozumnost svou pak nespoléhej (Př 3,5)*

Písně: průvodní

MIRJAM vede řeči – zpívej

s ÁRONEM jsou plni závisti

ohrozili CESTU – zpívej

přec zástup stále přichází a zas jde dál

nebo vlastní slova (nápěv Marie má dítě, S 181):

Není lepší na tom světě (D 611), Čisté srdce musí mít (D 608), Odpusť (D 688), Stvoř srdce čisté, Bože, mi (EZ 379)

Čtení: Nu 12,6-8

8. VYPRÁVĚNÍ

1. MOJŽÍŠ SE ŽENÍ, BERE SI KÚŠANKU

A konala se svatba. Tak většina příběhů končí. Náš svatbou začíná. Většinou, když se někdo žení, tak z toho všichni mají radost. Ne tak v našem příběhu. On se totiž ženil Mojžíš. I vůdcové se žení a Mojžíš nebyl výjimkou. Vzal si ženu z jiného národa. Vzal si za ženu Kúšanku. To byl příbuzný národ Izraelců, ale neputoval pouští jako Izrael.

2. MIRJAM A ÁRON JSOU SE SVATBOU NESPOKOJENI A HLAVNĚ JSOU NESPOKOJENI S MOJŽÍŠEM

Ta svatba se však nelíbila Mojžíšově sestře Mirjam. Prostě ta Kúšanka se jí nezamlouvala. Byla jiná. Zazlívala bratrovi, proč si nevzal nějakou ženu z lidu izraelského. Vždyť dobrých a hezkých holek na vdávání bylo dost.

Jenže místo aby to řekla přímo Mojžíšovi, zašla za Áronem a povídá: „Poslyš, Árone, nezdá se ti, že to náš bratr s tou Kúšankou přehnal? Má vést lid a on se žení, a ještě k tomu s nějakou cizinkou. Má přece plnit svoje vůdcovské povinnosti.“

Áron místo aby Mirjam okřikl, že dělá jenom nepříjemnosti, se k ní přidal: „Máš pravdu! Já se tady dřu, zařizuji všechny bohoslužby, přesně plním všecky své kněžské povinnosti, poslouchám Pána Boha, dodržuji předpisy, hledím, aby všecko bylo podle jeho zákona a Mojžíš má všechnu slávu sám. A co víc, chová se, jako by měl všechny zásluhy za záchranu lidu jenom on.“

Mirjam ochotně souhlasila: „To máš pravdu, myslí si, že jenom jemu Hospodin zjevuje svá tajemství. Přitom nás vodí cestou necestou. Jídlo taky nic moc. Z čeho ty naše ženy mají vařit! Samá mana, křepelky. Víš co to dá práce, oškubat křepelky? A co dělá on? Sdělovat lidem, co Hospodin chce, to bych taky dokázala. Stačí když budu chvíli tančit, dostanu se do extáze a určitě budu mít nějaké zjevení. A ty, Árone, jako úctyhodný kněz, by sis taky měl trochu víc přijít na své… *(Možno nechat pro starší.)*

A tak si ti dva pěkně notovali a jeden druhému si stěžovali na svého bratra.

3. HOSPODIN MIRJAM, ÁRONA I MOJŽÍŠE VOLÁ KE STÁNKU SETKÁVÁNÍ A OZNAMUJE JIM SVOJI VŮLI

A jak byli v ráži a tolik reptali, uslyšel jejich žvanění Hospodin. Pán Bůh slyší, a to je mnohdy naše záchrana. Víte, co by se stalo, kdyby byl Pán Bůh odkázán jenom na to, co mu řeknou jeden o druhém lidé? No, to by dopadlo. Pán Bůh je spravedlivý a ví, jaký je kdo člověk. Je spravedlivý a milosrdný. Tentokrát se však rozzlobil.

Zavolal Mojžíše, Mirjam a Árona ke stánku setkávání. *(Zde by bylo na místě ukázat obrázek, nebo popsat jak tento stánek asi vypadal. To vše podle zralosti dětí.)* Tak se tam všichni tři sešli. Hospodin se opravdu zlobil. Mirjam a Áronovi řekl, ať se nepletou do věcí, které řídí on sám. Řekl jim také, že on není Bůh, který by dával každému stejný úkol. Někdo od Pána Boha dostane dar prorokovat, jiný vidět jasněji věci než druhý a jiný se stane jeho služebníkem.

Pán Bůh si vybral Mojžíše za svého služebníka. To je veliká výsada, ale také veliký úkol a veliká odpovědnost. Výsada v tom, že Mojžíš může zahlédnout Hospodinovu slávu a může rozpoznávat Hospodinovo jméno. Úkol v tom, že musí všecku Boží vůli sdělovat lidem a vést je k poslušnosti. Je odpovědný za to, jak to bude dál, jak bude Izrael pokračovat. A tak nese všechnu tíhu lidu izraelského na svých ramenou.

Možná si řeknete: „Jakou tíhu?“ Je to tíha modlitby a oběti pro druhé. Modlitby za reptající lid, který zpochybňuje moc Hospodinovu. Za lid, který nevěří Pánu Bohu, že to s námi lidmi myslí dobře. A oběť je v tom, že je Mojžíš schopen potlačit veškeré nabízené výhody za záchranu Božího lidu. *(Mohli bychom se zeptat dětí, jestli si nevzpomenou, za jakých okolnosti to bylo – Ex 32.)*

4. MOJŽÍŠ SE MODLÍ

Hospodin potrestal Mirjam malomocenstvím. Chtěla být mocná a přitom se stala málo mocnou. Mojžíš však ani svatbou s Kúšankou neztratil nic ze své shovívavosti, odvážnosti a milosrdenství. „Bože, prosím, uzdrav ji, prosím“! zaúpěl Mojžíš zoufale. Opět se z Mojžíše stal bojovný modlitebník. Volající Hospodina o pomoc, protože věřil, že jedině Hospodin může malomocného člověka proměnit ve zdravého.

Modlitby Mojžíše byly vyslyšeny. Mirjam však musela zůstat určený čas bez společenství svého lidu. Bylo to sedm dní. Sedm dlouhých dní, kdy čekala, až ji Hospodin opět připojí ke svému lidu. Teprve pak bude moci lid pokračovat ve své cestě.

9. MODLITBA:

Pane Bože, náš dobrotivý Otče, my víme, že tě mnohdy pokoušíme svou závistí, řevnivostí jeden k druhému. Prosíme tě, dávej nám čisté srdce. Prosíme, dej, ať se dovedeme jeden za druhého modlit.

Amen

Přiložený soubor

praclist-6.pdf (195.36 KB)

Cílová skupina

Univerzální

Katechetické cykly

Zástup stále přichází...

Biblický odkaz (kat)

Numeri 12,1–16